

Noročina za kraljevino SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglas: enostolpna mm vrsta za enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAV

Vseučeliški knjižnici
Obvezni izvod, poštnine prosto.
v Ljubljani.

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/1. Telefon 800.
Telefon 44.
se ne vračajo.
je priložiti znamko odgovor.

Vladna kriza. — Demisija Pašičevega kabineta odklonjena.

POGAJANJA MED DEMOKRATI IN RADIKALI. — RADIČEV DELEGAT V BEOGRADU. — KOMBINACIJE. PRIBIČEVIĆ SE POSVETUJE V ZAGREBU.

Beograd, 24. nov. (Izv.) Danes dopoldne se je vršilo že dolgo pričakovano zborovanje radikalnega kluba. Na tem zborovanju se je imelo rešiti vprašanje glede obdržanja koalicije med radikalci in demokrati. Zborovanju je predsedoval Pašič. Razvila se je dolga debata, ki je postajala večkrat precej živahna. Sploh je bilo celo zborovanje zelo burno. Zborovanje ni doseglo nobenega definitivnega končnega zaključka, ker je predlagal Pašič sam, da naj se vprašanje ne zaključi predčasno. Klub je izrekel Pašiču popolno zaupnico.

Istočasno se je vršilo zborovanje glavnega odbora demokratske stranke. Na tem zborovanju je bil poverjen Davidoviču mandat za pogajanja z radikalno stranko.

Po zborovanjih obeh klubov sta se sestala Pašič in Davidovič h kratki konferenci. O čem sta razpravljala in jeli sta kaj pozitivnega ukrenila, ni znano.

Ob 1. uri pop. je bil Pašič na dvorcu. Vlada je sklicala sejo, ki je trajala do pol 8. ure zvečer. O tej seji je znano samo to, da se demisija kabineta ne sprejme, pač pa naj se izvrši rekonstrukcija kabineta sporazumno s klubi. Demisija bi lahko jako slabo vplivala na potek dogodkov, ker je stanje v zemlji nepopolno. Določili so tudi, da se poverijo razna ministrstva ljudem, ki so strokovnjaki.

Beograd, 24. nov. (Izv.) Danes je prišel v Beograd zastopnik hrvatske seljačke stranke dr. Basariček. V političnih krogih so mnenja, da je njegov prihod v zvezi s kabinetno krizo. Izgleda tako, da smatrajo zastopniki

hrv. seljačke stranke sedanji politični položaj ugoden za njihovo delovanje, da dosežejo kolikor možno svojih zahtev. Dr. Basariček ni prišel v parlament.

Beograd, 24. nov. Interesantna je kombinacija, ki kroži med tukajšnjimi političnimi krogi, da se združijo v slučaju, da razbije Pašič koalicijo z demokrati, muslimani, zemljoradniki, Sam. kmetska stranka, socialisti in radikalci v novo vlado. Pašič bi dobil v tem slučaju nalogo, da sestavi nov kabinet.

Zagreb, 24. nov. V Zagreb je prišel danes jutraj minister za notr. dela Svetozar Pribičević. Imel je daljše konference z raznimi demokratskimi organizacijami.

Beograd, 24. nov. Zvečer od 17. do 19.30 se je vršila seja ministrskega sveta, ki je predvsem razpravljala o današnjem položaju v parlamentu. Ministrski svet je po daljši razpravi te zadeve sprejel sklep, da se izvrši prenova vlade, in sicer paralelno, namreč da vsaki klub, ki je zastopan v vladi izvrši izpremembo osebnosti po svoji uvidevnosti. Zatem imajo klubi predložiti resolucijo min. predsedniku Pašiču in se bo na eni izmed prihodnjih sej ministrskega sveta razpravljalo o njihovih sklepih ter se bodo določile osebe, ki se imajo zamenjati v vladi. Na seji ministrskega sveta je min. predsednik Pašič poročal tudi o razmerah v Albaniji. Govorilo se je tudi o trgovini z valutami in devizami ter je sklenjeno, da se osnujejo valutni odbori Narodne banke v svrhu nadzorstva poslovanja z valutami in devizami.

Iz washingtonske konference.

Washington, 24. nov. Odposlanštva veseli so na včerajšnji dopoldanski seji razpravljala o vprašanju razorožitve na kopnem. Briand je energično in odločno zavzel stališče proti podrobnemu razpravljanju tega vprašanja, pri čemer je izjavil, da sme Francija, ki mora brezdvomno odvrniti vse nevarnosti, znižati število svoje vojske le tedaj, ako bi vse druge države prevzele z njo vse nevarnosti. Schanzer je zahteval pomirljive izjave od strani Jugoslavije. Končno se je to vprašanje odstopilo odkenu z nalogo, naj o tem poroča razorožitvenemu odseku. Odposlanštva so dalje sklenila, stvoriti tri pododseke, ki naj proučijo šest točk glede kontrole novih vojnih metod, ki je na programu.

Pariz, 24. nov. Kakor poroča »New York Herald« je vladalo včeraj po hodnikih zbornice veliko presenečenje nad predlogom francoskega odposlanca v Washingtonu, naj se francoska ladijska tonaža določi za 300.000 ton.

Pariz, 24. nov. Kakor poročajo listu »Chicago Tribune« iz Washingtona, je član kongresa Tinkham včeraj predložil resolucijo, po kateri se Zedinjene države strinjajo z omejevanjem razorožitve na morju šele po-

tem, ko se razveljavi angleško-japonska pogodba.

London, 24. nov. Listi javljajo iz Washingtona: Višji uradnik državnega departamenta je izjavil: Ako bo sedanja konferenca imela uspeh, se Zedinjene države ne bodo obotavljale sklicati trgovinski in finančni kongres, ki naj bi proučil vprašanje meničnih tečajev, nemških reparacij ter splošni svetovni trgovinski položaj.

Washington, 24. nov. (Izv.) Glasom nekega poročila namerava admiral Reatti ter nekateri angleški strokovnjaki v pomorskih zadevah, odpotovati dne 30. t. m. nazaj v London.

Washington, 24. nov. (Izv.) Kakor se doznava, je Briand na razorožitveni konferenci zahteval, da se dovoli Franciji za leto 1922 zgraditev tolikga števila bojnih ladij, kakor jih je imela pred letom 1914. — Briand se nikakor ne strinja z od Anglije zahtevano omejitvijo zgraditve podmornikov ter zahteva, da se za obrambo obal dovoli zgraditev primerne števila podmornikov ter lahkih križark. Glede omejitve gradnje večjih enot bi bil Briand eventualno pripravljen se podvreči Hughesovemu predlogu.

Oborožena razorožitev.

Pariz, 24. nov. (Izv.) Velika Britanija skuša izposlovati pri konferenci v Washingtonu omejitve francoske in italijanske flote v Sredozemskem morju. Izgleda, da bo Anglija postavila zahtevo, da naj število francoskega in italijanskega sredozemskega brodogoja ne presega tonaže angleškega vojnega brodogoja v tem morju. Anglija utemeljuje to zahtevo s potrebo neinteresarne kontrole.

Ta vest nam kaže v ostri luči prijateljsko razpoloženje, ki vlada med zavestniki. V Washingtonu je poslala antanta svoje delegacije z nalogo, ki je

bil seveda namenjen kot slepilo za javnost, da izvedejo razorožitev. Postopanje teh delegacij, kakor ga vidimo sedaj, pa kaže, da imajo zavezniški delegati prav obile in jasne tajne instrukcije. Anglija vodi svojo pomorsko politiko tako kot doslej. Princip je: Two standards power (angleška flota mora biti dvakrat tako močna, kot kaka druga najmočnejša). Ta princip hoče uveljaviti sedaj še prav splošno v Sredozemskem morju in obdržati »neinteresarno« kontrolo nad Gibraltarjem in Suezom. Če bo šlo razorožitveno vprašanje to pot, potem se bodo še dolgo vlivali topovi.

POGAJANJA ZA NAJETJE POSOJILA V ANGLIJI.

Beograd, 24. nov. Angleški poslanik sir Alban Young je posetil finančnega ministra dr. Kumanudija radi najetja našega posojila v inozemstvu. Poslanik je s finančnim ministrom razpravljal o tej zadevi ter se zanimal za finančni položaj in stanje našega proračuna. Angleška vlada podpira radi nadprodukcije svoje izvoznike. Ker bi se jugoslo-

vensko posojilo uporabilo za investicije, se Velika Britanija zanima za to najetje posojila. Angleška vlada je prej želela, naj bi naša država najela posojilo v Angliji. V slučaju, da se to posojilo izvede, bi došlo 60 odstotkov posojila v zdravi valuti v našo državo, medtem ki bi se 40 odstotkov uporabilo za zgraditev železnice.

Naročajte »Jugoslavijo«!

OBČINSKE VOLITVE V ZAGREBU.

Zagreb, 24. nov. (Izv.) Danes je potekel rok za reklamacije volilnih list za mestne občinske volitve. Volitve se bodo vršile v času od 11. do 18. dec.

STAGNACIJA NA ZAGREBSKI BORZI.

Zagreb, 24. nov. (Izv.) Situacija na tukajšnji borzi je jako interesantna. Interes za devize in za valute silno popušča. Finančni krogi so mnenja, da je povzročila to nenadno stagnacijo stavka na dunajski borzi, vsled česar se ne morejo razvijati razne špekulacije. Iz tega dejstva se jasno razvidi v koliko je odvisen naš denarni promet in trg od dunajske borze.

PERZIJSKI POSLANIK V BEOGRADU.

Beograd, 24. nov. Perzijska vlada je imenovala za svojega polnomočnega ministra in poslanika na našem dvorcu Alija Agbarkana, ki bo dospel v Beograd 26. t. m. ter bo ob tej priliki izročil svoja poverljiva pisma in prevzel svoje mesto.

AVDIJENCE.

Beograd, 24. nov. Ministrski predsednik Pašič je sprejel danes generala Majstra, ki je poročal o razmetljivi napram Italiji v Sloveniji, nato pa je sprejel našega poslanika v Bukarešti dr. Čolak - Antiča. — Naš poslanik v Pragi dr. Bogumil Vošnjak je bil sprejet od kralja v avdijski.

ZAKLJUČEK KONFERENCE V PORTOROSE.

Portorose, 23. nov. Na današnji zaključni seji konference v Portorose so bili sprejeti vsi predlogi, našaajoč se na železniška vprašanja.

O BOLGARSKEM GOSPODARSTVU.

Sofija, 23. nov. (Izvirno od našega dopisnika.) Znano je, da je bolgarska industrija še v povojih. Vzrok temu zaostanku ni samo splošna struktura dežele, marveč v prvi vrsti neprestane požrtvovalne vojne, ki so ovirale miren in uspešen industrijski razvoj. Bolgarska vlada je to dejstvo uvidela in je izdala v svrhu razvoja bolgarske industrije poseben zakon, ki nudi industrijem celo vrsto velepomembnih in obsežnih ugodnosti. Leta 1912 je bilo v Bolgariji 378 industrijskih podjetij, ki jih je podpirala država. To število je naraslo v l. 1914 na 411 in v letu 1920 že na 486. Kljub temu pa je zastalo delo v več industrijskih podjetjih, to pa radi tega, ker je primanjalo med vojno sirovin in pa delavnih moči, ki jih je absorbirala vojna.

Toda že ta kratek čas miru je zopet pokazal, da bolgarska industrija ni ubita in da se je počela prav krepko in ugodno razvijati.

Značilni so uradni podatki, ki jih je objavila bolgarska vlada, o bolgarski vnaji trgovini v prvem četrtletju tekočega leta. Uvoz izkazuje v tem času 41.922.036 kg proti 12.183.117 kg v istem času lanskega leta. Izvoz pa znaša 43.199.340 kg, lansko leto pa je znašal samo komaj 3.247.190 kg, kar znači ogromen napredek. Vrednost uvoženega blaga v prvem četrtletju l. 1921 je znašala 643.916.000 levov. V prvem četrtletju lanskega leta pa je uvozila Bolgarska le še za 369 milijonov 932.000 levov. Iz tega je razvidno da je z ozirom na množino blaga izvoz res večji kot uvoz, vendar pa je demarna vrednost uvoza večja kot vrednost izvoza. To znači seveda pasivnost trgovske bilance.

Največ uvažajo v Bolgarijo Anglija, Francija, Italija in Nemčija. Tudi Nemška Avstrija si odpira vedno širšo pot v Bolgarijo in je že prekosila Turško in Romunijo. Avstrija je vpejvala v prvi četrtini l. 1921 v Bolgarijo za 38.512.000 levov, medtem ko je izkazal njen lanski uvoz v Bolgarijo komaj za 1.932.000 levov.

Največ je izvozila Bolgarija v Čehoslovaško (za 117.203.000 levov) v Italijo (za 87.223.000 levov) in v Nemčijo (za 51.379.000 levov). Ivoz iz Bolgarije v Nemško Avstrijo je majhen in zavzema v tem oziru Nem. Avstrija komaj sedmo mesto. — I.

KAREL POD NADZORSTVOM.

Pariz, 24. nov. (Izv.) Iz Funchalla javljajo, da je francoska vlada odposlala večje število uradnikov, ki imajo nalogo, da čim najstrožje nadzorujejo ekskralla Karla. To nadzorstvo je bilo postavljeno od poslaniške konference ter se pričakuje, da bo tudi zveza narodov ta ukrep v polni meri odobrila.

Demisija vlade in Slovenci.

»Po končani dopoldanski plenarni seji radikalnega kluba je odšel mini strski predsednik h kralju in mu predložil demisijo celokupnega kabineta. Kralj je demisijo sprejel.« Tako zaključuje brzojav vladno krizo, ki se je pojavila pred enim mesecem ob prihodu kralja Aleksandra v domovino.

Izjavili so jo občutni zunanje-politični porazi na Ogrskem, v Albaniji in v Londonu. Njen razvoj pa so odločili obsegi gospodarske in finančne krize v sami državi, nadalje državopolitični razdor, ki ga je zapustila Vidovdanska ustava, končno notranje-politični režim demokratske stranke, razpad parlamentarnega delovanja narodne skupščine in nezačujnost proti oblastveni razdelitvi na vseh koncih jugoslovanske države.

Na tem mestu smo opetovano povdarjali, da izhajajo vse neprilike naše mlade države poslednjega časa iz ustavnega vprašanja, ki je prisilil obsežne pokrajine do odpora proti nasilni ureditvi notranje državne uprave. Tozadovoljno je bila demokratska stranka vrnila v Vidovdansko ustavo najdalekosežnejša določila o upravni razdelitvi države, o katerih se danes končno veljavno more reči, da so bila površna in že doslej silno škodljiva državnemu in narodnemu edinstvu.

Ta odpor je veljal demokratski stranki, ki je bila na vladi, nikakor pa ne državi ali jugoslovanskemu narodu. Obsojalo se je nedemokratski način notranje-političnega vladanja, nesposobnost ureditve in zboljšanja gospodarskega in finančnega položaja. Predvsem pa so se vrtili veliki kulturni in politični interesi proti administrativni ureditvi države, ki bi s centralizacijo državne uprave zamejili samostalni razmah že doslej gospodarsko in kulturno cvetelih pokrajin, predvsem slovenske in hrvatske.

Velike besede o separatistih, o protidravnih elementih so se izkazale kot enostavne častnikarske opredelitve. Niso se mogle opirati na dejanska stanja v državi. Ideologija nacionalne in državne edinstvenosti je demokratska uporabila kot strankarsko orožje proti tistim, ki so se upirali njenim nedemokratskim, protizakonitim in neparlamentarnim načnom vladanja in ki so se zoperstavili načrtu notranje državne ureditve, ki se je baš te dni izkazal, da je eden najlahkomiselnejših zakonskih predlogov. Demokratska stranka se je postavila na stališče, da je treba državo razdeliti na temelju gospodarskih, prometnih in socialnih vidikov. Danes, ko je sestavila načrt oblastvene razdelitve, pa je opustila prilogo kolikor toliko resnega, znanstvenega gradiva, ki bi utemeljeval novo upravno razdelitev iz gospodarskih, prometnih, socialnih, finančnih in tudi kulturnih ozirov.

Ako vzamemo primer Slovenije, tedaj se v prvi luči zavedamo neprimerne lahkomišelnosti demokratskih političarjev, s katero so izigravali državno in jugoslovansko kulturno misel v prilog svojih trmastih in neutemeljenih načrtov o državni upravi v naši ožji domovini. Kje je gospodarsko gradivo, ki bi utemeljevalo razdelitev slovenske pokrajine na dve oblasti? Kje so prometni vidiki, kje socialni (!), kje kulturni!

Kdo so tisti, ki so pri nas iznašli teorijo plemenskega separatizma? Ali niso slovenski demokrati, ki so si jo izmislili, da bi opravičili korupežo, ki so jo zanesli v našo državno upravo, da bi opravičili njihov ženičajni načrt oblastvene razdelitve Slovenije na dva dela, da bi opravičili dosedanje katastrofalno politiko njihovih finančnih in notranjih politikov? Kot pri nas, tako je tudi na Hrvaškem. To je bistvo plemenskega razdora, ki je obstojal samo kot politična propagandna teorija demokratske stranke, s katero je hotela opljuvati odpor pokrajinskih sil, ki hočejo uveljaviti lastne moči, da se jugoslovanska država vsestransko razvije v moderno demokracijo, ki bo varovala samostalni gospodarski in kulturni razmah vseh njenih pokrajin. Ta sporazum bo podal pravi temelj edinstva, narodnosti in enotne kulture, ki jo bo zgodovina sama ustvarila.

Radikalni klub je spoznal to bistvo našega notranje-političnega položaja, zato je sklenil pretrgati veze z demokratsko stranko in sporazumeti se s hrvaškimi blokmi, ki bo državi dal končni mir in bratsko slovo. V objemu tega sporazuma se bodo nahajali tudi Slovenci. Demisija vlade se je izvršila pod pritiskom navedenih dejstev. Nesporo je, da se bo vladna kriza mogla rešiti samo na tem temelju in da bodo bližnje volitve zaključile dosedanje etapo jugoslovanske države, ki je bila pod nasiljem in politično nesposobnostjo demokratskih strankarjev.

GOSTOVANJE JUGOSLOVANSKIH UMETNIKOV NA DUNAJU.

Dunaj, 24. nov. (Izv.) Na ljudski operi gostujeta te dni v Rigolettu dva mlada jugoslovanska umetnika in sicer Šandor Donner in Josip Rijavec iz zagrebške opere. Oba umetnika sta bila ves čas svojega gostovanja živahno aplavdirana in tudi domača kritika, ki je napram tujim gostom zelo stroga, se je prav pohvalno izrazila o njihovi umetniških zmoglostih.

ZVIŠANJE BRZOJAVNE PRISTOJIBINE V AVSTRIJI.

Dunaj, 24. nov. (Izv.) Od 1. decembra dalje stoptijo nove povišane brzojavne pristojbine v veljavo. V Avstriji se bo plačevalo za vsako besedo po 10 kron, najmanjša pristojbina bo znašala 100 kron. — Za Nemčijo, Jugoslavijo, Čehoslovaško in Madžarsko bo veljala vsaka beseda 20 kron, najmanjša pristojbina za brzojavko bo znašala 200 kron.

KRIZA NA DUNAJSKI BORZI.

Dunaj, 24. nov. (Izv.) Kakor smo včeraj poročali, hoče borzijska zbornica demisionirati, ako vztraja vlada še nadalje pri svojem sklepu glede obdavčenja borzijancev po 100 zlatih kron, se je to danes tudi zgodilo. Ob 5. uri pop. se je vršila seja zbornice, v kateri so vsi člani podali svojo demisijo. Vlada je zagrozila, da ako vztrajajo zbornični člani pri

stavki, da bo sama vzela promet v svoje roke, kakor se je to zgodilo med vojno. Upati je pa, da bo borza kljub demisiji svojih članov še v naprej, četudi v nekoliko manjši meri, nadalje poslovala.

Borzna poročila.

Zagreb, 24. nov. Devize: Dunaj 0 do 4.95, Berlin 110—112, Budimpešta 33 do 34, Bukarešta 190—200, Italija 1250 do 1260, London 1225—1235, New York 0—307, Pariz 2110—2175, Praga 326 do 327, Švica 5725—5775. Valute: Dolarski 306—307, carski rublji 27—30, francoski franki 1950—0, napoleonondori 1060—0, nemške marke 115—125, leji 0—202, italijanske lire 1235—1250, angleški funti 1200—0.

Beograd, valute: franki 545, dolarji 77.75, lire 311, leji 51, levi 43 in pol. Devize: London 312, Praga 650, New York 78, Zeneva 1475, Milan 304.20, Praga 82.30, Berlin 28.32, Dunaj 1.26.

Praga, valute: Marke 2327 in pol, švic. franki 1792, lire 381, franc. franki 669.50, funti 379.75, dolarji 95.75, dinarji 129.75, levi 65.75, avstrijske krone 1.16, poljske marke 2.17 in pol, madžarske krone 10.22 in pol.

Curih, 24. nov. Devize: Berlin 1.90, Holandija 187.90, New York 528, London 21.19, Pariz 37.15, Milan 21.65, Praga 5.55, Varšava 0.16, Zagreb 1.75, Budimpešta 0.57, Dunaj 0.17, avstrijske krone 0.12.

Iz beogradske porodice.

Čičvari spada nedvomno med najplodovitejše srbske časnike. V »Beogradskom Dnevniku« z dne 19. t. m. je gospod Čičvari pošteno zdelal predsednika Pašiča, še bolj pa je obunkal v isti številki njegovega sina v posebnem pismu, ki je navdse karak-teristično za razmere v Beogradu in način tamošnjega političnega boja. Pismo slove: Mene tekel fars. Pismo g. Radomiru N. Pašiču, beogradskemu bankirju. Gospodine! Od vaših škandalo-ov se ne more več živeti. Okoriščajoč se z vplivom svojega očeta, pripašate javni morali v tej deželi udarec za udarcem. Stoterni milijonar po nasledstvenem imetju, ste na tem, da postane milijarder, ali, po Bogu, gospodine, na kakšen način! Vi vršite, v sporazumu z visokimi državnimi uradniki, operacije napram državi, ki se z razlo- gi karakterizirajo kakor kramarstvo. Po sem prvikat nastopil proti vašemu početju, ste me hoteli v tem ovreči preko listov, ki jih imate v roki: hoteli ste ustvariti vtis, kakor da em jaz iz sebičnih ali strankarskih razlogov napadel čast Pašičevega sina. Naravno, v tem niste uspeli; ves svet ve, da sem vas preganjal zato, ker delate grde stvari, stvari, ki ubijajo ugled Pašiču — državniku in ugled dežele, kateri stoji ta državnik na čelu. Sedaj nisem edini, ki žigosa vaša nemoralna pod- vzetja. Vaše operacije z živino, ki smo jih dobili iz Nemčije na račun odškod- nine, je najenergičnejše obsodila tudi »Politika«. Gg. Slobodan Ribnikar, Jo- van Tanovič in Miomir Milenović niso ne strankarski ne osebni neprijatelji vaše hiše; ali oni so se skandlizirali nad vašim delom. Gospodine, vpra- šajte kogar hočete: vsak pošten me- ščan v tej deželi kipi od studa napram vaši osebi. Ko ogromna masa našega naroda brodi v bedi, vi z močim svoje svakinje dvigujete desetine milijonov narodnega zaslužka. Ko narod z obup- pom gleda v jutranji dan, napravljate vi orgije po beogradskih restavracijah, pijete in razlivate šampanjec! Ko ves svet propada, vi gostujete!

Gospodine, ne mislite, da vam ho- čemo gledati skozi prste, ker ste Pa- šičev sin; mi smo že samemu Pašiču dosti gledali skozi prste, ali njemu smo morali. Poleg napak ima tudi vrline. Vi imate samo napake in nobenih vr- lin, mladi g. Pašič; vi ste samo parazit, ali silno nevaren parasit, parasit, ki zastruplja organizem cele države. Ne moremo vas več trpeti; izselite se čim prej iz dežele, selite vi in mož vaše svakinje. Zagotavljam vas, gospodine, ako ostanete še dalje v Beogradu, da more nastati marsikaj. Mene tekel fa- res! Čičvarič. — Res, v šednem blatu gazimo! Ali je potem čudno, da obsto- ja naša vladna kriza iz nepretrgane borbe za ministrske sedeže med radi- kalcii in demokrati? Kadar bo narod pomedel s porodicami vseh vrst, ta- krat bo še-le konec vladne krize!

Kosta Vojanovič:

Naše kulturno delo.

Mali narodi se ne morejo ponášati z materijalnimi dobrinami; to bi bila njihova smrt. Vzdržati jih more le idealizem, vera v svojo notranjo silo, ki korenini v najplodovitejši grudi duševnih vrednot. Le tu more črpati zla-

sti mali narod tisto odporo moč, ki je vedno zmožna, da odbija uničujoče va- lovanje sosednih močnejših narodov. Slovenci spadamo v to vrsto.

Stovenci si nismo bili v tem oziru do danes nikdar nezvesti. Neomajna vera v našo bodočnost, velika mera idealizma, nesebično stremljenje, nav- zgor, vse to je dajalo podlago našim kulturnim delavcem, da so ohranili svoj rod od vsega početka na tej zem- lji. Ta tradicija je ustvarila meje naše nacionalne države ob Karavankah ter še tam čez in ob Jadranskem morju. To je bilo prvo in pravo osvobojenje našega plemena s trenotkom, ko je pri- čelo graditi svojo duševno zgradbo. Vse drugo in sledeče je bila le nujna posledica prvega in kar nam danes v tem oziru kažejo razni kričavi Lilip- tanci, le pavovo perje.

Na kulturne delavce in kulturno delo sem mislil. Zadržite leto pogre- šam v Ljubljani jačjega kulturnega dela. Kakor bi zledneli, da se je ohla- dila kri in otrpnilo srce. »Pred nekaj dnevi je napisal Govekar v »Narodu« lep članek »Naše preropenje«, a bojim se, da ne bo mnogo uspeha. Kregamo se, pripravimo, zmerjamo, blatimo, to- žarimo, iščemo državnih in protidržav- nih elementov, hujskamo in se mrcva- rimo — bog se nas usmili. V tem strašnem in suboparnem racionalizmu je menda tudi zastalo vse kulturno življenje. Kje je Akademija? Prvo leto po prevratu so naznanjali plakati, da je prišla Akademija s svojim kulturnim programom. Spomnim se na predava- nje dr. Prijatelja »Levstik - Jurčič- Stritar«. Z vsa eleganco je poljudno prednašal v Narodnem domu širšemu občinstvu. Velika dvorana je bila pol- na. Zakaj je sedaj vse tiho? Ali je tudi kultura že avtonomična in centrali- stična? Da je tudi v Ljubljani še nekaj duševne elite, ki jo gonja za činovnimi razredi in politično obrizgavanje, še ni popolnoma obsenčilo, je pričelo p- polnoma znatveno predavanje dr. Ve- bra ali dr. Ozvalda. Zagreb ima ljud- sko univerzo, ali bi Ljubljana ne zmo- gla kaj podobnega? Imamo še nekaj optimistične vere v našo prestolico, tudi tihih kulturnih delavcev imamo, ki niso še oškropjeni od dneve politike, oni bi lahko našli zvezo s tistim delom našega občinstva, ki želi takih dušev- nih vezi. Ljubljana je bila vedno ču- varica duševnega idealizma, ali naj po- stane v nacionalni državi drugače? To bi bilo proti vsej tradiciji.

Naši najboljši kulturni delavci so dolžni, da prevzamejo duševno vod- stvo svojega naroda. Vemo, da tako delo ni lahko, ker zahteva veliko sa- mozatajevanja in požrtvovalnosti, a zavest o končni in sigurni zmagi je najvišje in najodličnejše plačila.

Udo Kasper:

Narodno prebujenje v Afriki.

(Konec.)

II.

(Južnoafriške pokrajine.)

Tudi v južnoafriških pokrajinah na- rašča hrepenenje po neodvisnosti z na- predujočim kulturnim razvojem vred in kljub vsem velikim »dobrotam« (?) evropske kulture je plemensko nasprot- je med belci in črnici nepremostljivo. Ze davno bi bila izbruhnila splošna vstaja Kairov, ako se ne bi prepirala sama med seboj najmočnejša plemena

me dnjimi, ker na ta način ovirajo radi medsebojnega sovražstva skupno akcijo proti »belim zatiralcem«. Obnemem z na- predujočim pokristjanjenjem in z uspehi evropske kulture pa ginejo na- cionalne razlike, šege in navade, gi- nejo tudi stare, nerodne organizacije posameznih plemen in na ta način se blažijo in deloma tudi popolnoma od- stranjajo stara plemenska nasprotja. Vrhutega pa se v zadnjih letih močno širi med domačim ljudstvom takozv. »etijskega« gibanja, ki ima za geslo be- se: »Afrika Afrikancem!« Nastanek tega za svobodo in neodvisnostjo stre- mečega gibanja je indirektno pripiso- vati misijonskim družbam, je sad misijonarjev. Kajti vzlic vsem svarilom iz- kušenih in odličnih kolonialnih politi- kov so izobraževali evropski misijon- arji, posebno pa oni angleško-protes- tantske družbe, Kafre za veroznanske učitelje v velikem številu. Ti Kafri — misijonarji pa so se kmalu združili, ker v okvirju evropskih misijonarskih družb niso mogli doseči zahtevane ena- kopravnosti z belimi misijonarji. Po ustanovitvi svoje organizacije pa so iskali zveze onstran atlantskega morja pri severoameriških zamorcih in so našli v istini radovoljno in energično podporo pri njihovi škofiji metodistični cerkvi. Takoj po teh prvih uspehih pa je začela delovati živahna, belcem so- vražna agitacija med plemensko-sorod- nimi Kafri v južni Afriki. »Etijska« misija deluje z veliko spretnostjo, sku- ša blažiti in popolnoma odstraniti ple- menske razlike — nasprotja, skuša na- rod dvigniti v kulturnem in gospodar- skem oziru, da bi dosegla črna rasa na ta način čimprej svobodo in neodvis- nost od evropskih mogotcev-krvose- ov. Največ pozornosti pa posvečajo »Etijski« vsotaritvi takozv. srednjega stanu, ki bi obsegal zlasti obrtnike, uradnike, zdravnike, odvetnike i. dr., ker je dozdaj še vsako plemo sestav- ljeno iz dveh slojev, in sicer iz razreda premožne krvne aristokracije in iz raz- reda zaslužnega in izsesanega prole- tarijata. Kot sredstvo za doseg vseh teh ciljev služi »etijskemu« gibanju razširjenje krščanske vere in šola; nje- govi uspehi pa niso veliki kljub naj- energičnejši agitaciji radi finančijnih težkoč, s katerimi se ima boriti »giba- nje« in radi nerodnosti in nizke kulturne stopnje Kairov; vrhutega pa so po- vzročili nekaj let pred svetovno vojno nekateri vročeglavci, ki jim je prese- dalo počasno, toda neobhodno potreb- no pripravljalo delo, upore ob neugod- nih prilikah, ki so jih Evropejci lokalizirali in na ta način zadušili brez velikih težav. Ti neuspehi posameznih plemen pa so indirektno tudi poraz »etijskega« gibanja in temu delstvu je pripisovati, da do danes še ni prišlo do splošne vstaje Kairov.

Karakteristični so upori domačega ljudstva v nemškojužnozahodni Afriki (seveda v predvojnem času!); večino- ma poganski Hereroli so branili misijonarje in deloma tudi ženske, med tem ko so poklali vse ostale belce na bar- barski način; nasprotno pa so popol- noma pokristjanjeni, na višji kulturni stopnji se nahajajoči in v političnem oziru radi tega razumnejši Hotentoti pobili tudi misijonarje, kar je jasen do- kaz, da je »menje misijonarskih družb, da bo krščanska kultura odstranila ple- menska nasprotja med belo in črno ra- so, popolnoma napačno! Omenim lah- ko tudi ob tej priliki, da je Dvane, ta-

kratni (ob priliki gorinavedenega ho- tentotskega upora) vodja »etijskega« gibanja, na velikem shodu kafriških plemen izustil sledeče pomembne be- se: »Mi sovražimo belce, ki so v istini sovražstva vredni!«

Vojaški spori med belci in zamorci v južni Afriki so neizbežni. Ze se go- vori o stremljenjih in prizadevanju uplinskih plemenskih glavarjev, da se osnuje tajna zveza za boj in odboj med različnimi velikimi »črnimi« plemeni. Ne- kako oporo še tvorijo danes Angležem nekateri močnejši poglavarji, ki sma- trajo vsak upor v sedanjem času za veliko nesrečo, češ da je narod še pre- slab za oboroženo akcijo proti belim zatiralcem; velika neolikana ljudska masa pa je zmirom in ob vsaki priliki uporaželina kljub vsem »krvavim« nau- kom. Kakor hitro se bo posrečilo »Etijskemu« odstraniti ali vsaj oblažiti v zadostni meri plemenska nasprotja s pomočjo napačnega delovanja ev- ropških misijonarskih družb, je močna

zveza vseh močnejših kafriških ple- men gotova stvar. Dozdaj so še bili vsi upori parcijelnega značaja in kljub te- mu so jih Evropejci mogli udušiti le z velikim trudom. Velikanske pa bi bile težave, ako bi izbruhnila splošna vsta- ja Kairov pod spretnim vodstvom, morda še v zvezi z uporom po svo- bodi istotako hrepenečih Indijcev in Arabcev; posledice so nepregledne, ki bi nastale vsled takega upora za ev- ropške kolonialne države, posebno pa za Anglijo. Z mirno vestjo lahko trdim, da bi pomenila taka splošna akcija po Evropejcih zatiranih narodov — konec angleškemu imperiju! Ze sedaj raču- najo najuglednejši kolonialni politiki z možnostjo take velikanske zveze — spojitve vseh revolucionarnih strank in gibanj med Indijci, Arabci in Kafri. Razvoj črne rase napreduje in radi te- ga je konec evropskega gospodarstva in varstva nad kafriškimi plemeni le vprašanje časa!

Gospodarstvo.

† Razglas o izpremenjeni mono- polski taksi na vžigalice. Z odločbo uprav, odbora samostojne monopolne uprave M br. 15.085 in z odobritvijo gospoda ministra za finance, br. 6389, se je monopolna taksa na vžigalice iz- premenila ter se bo odslej pobirala ta- ko-le: 1. Na velike švedske vžigalice v škatlicah z okroglo 60 klinčki po 0.125 din. od škatlice, samo da v eni škatlici ne sme biti več nego 65 klinč- kov; 2. na male švedske vžigalice v škatlicah z okroglo 50 klinčki po 0.10 din. od škatlice, samo da v eni škatlici ne sme biti več nego 55 klinčkov; 3. na parafinske vžigalice v škatlicah iz mehkega papirja z okroglo 100 klinč- kov po 0.15 din. od škatlice samo da v eni škatlici ne sme biti več nego 110 klinčkov; 4. na žveplene vžigalice v škatlicah iz mehkega papirja z okroglo 100 klinčki po 0.15 din. od škatlice, samo da v eni škatlici ne me biti več nego 130 klinčkov. Tvornice morajo vsako izpremembo v vsebini škatlic in zamotov prijaviti monopolni upravi, preden spravijo izpremenjeni tip v pro- met, tako da je mogoče odrediti mono- polsko takso tudi za ipremenjeno, od- nosno novo vrsto vžigalice. Vžigalice etikete, ki jih bo odslej istotako odo- bravala uprava državnih monopolov, bodo morale imeti državno ozna- ko, napis v cirilici in latinici in ime dotične tvornice. — Pokrajinska monopolna drekcija v Ljubljani, dne 21. novembra 1921. Direktor: Man- delj s. f.

† Cene moke in kruha v Beogradu. V Beogradu so določene za moko in kruh nove cene, ki so stopile v veljavo preteklo nedeljo. Najfinejša bela moka

stane 4.30 din., navadna bela moka 4 dinarje, bela krušna moka 3.40 din., krušna črna moka pa 3 din. po kg. Bel kruh iz najfinejše pšenične moke stane kilogram po 4.30, dinarja, iz fine in navadne bele moke 3.40 dinarja, iz črne moke pa 3 dinarje.

† Cene na Dunaju. Na Dunaju stane kilogram madžarske moke 330 kron, kg riža 350—360 K, kave 1300 do 1450 K, popra 1057.50 K. Doka kondenziranega mleka stane 30 K, margarin 900 K, namizno olje 900 do 950 K.

† Novčanice po 25 par. Finančno ministarstvo je prejelo tri milijone komadov novih novčanice po 25 par. Vse te novčanice, ki so doslej bile v pro- metu samo v novih krajih, se spravijo sedaj v promet na ozemlju Srbije in Crne Gore.

† Stanje naše državne Narodne banke SHS dne 8. novembra izkazu- je: kovinska podloga 427,014,392.86 dinarjev, v zlatu 74,095,772.52 dinar- jev, v srebru 16,512,567.50 dinarjev, v inozemskih valutah 919,955.94 dinar- jev, v depozitih v inozemstvu v raznih valutah 335,486,096.72 din.) (+ 2 mi- lijona 095,033.96 dinarjev), posajila državi 655,445,232.27 dinarjev (+ 30 milijonov 870,962.47 din.), novčanice v prometu 4,595,482,535 dinarjev (+ 64,050,115 dinarjev). Mnogoza ban- kovcev je zopet narastla, obenem pa je narastla tudi kovinska podloga.

† Carinski dohodki. Mesec avgust je dal naši državi 94,304,812.85 din. carinskih dohodkov. Od 1. januarja do 1. septembra so znašali dohodki carine 221,607,552.01 dinar.

Dnevne vesti.

— Zalne koleke, ki jih je naročila dru- žba sv. Cirila in Metoda in se dobijo v dru- žbeni pisarni Narodni dom, še niso vse- njene podružnice, zlasti z dežele, naročile. Sploh so podružnice nekako nedelavne po- stale — razun nekaj častnih izjem. Po de- želi bi se gotovo lahko obilo žalnih in dru- gih kolekov prodalo, ko bi rodujlubi vedeli, kdo jih ima v zalogi. Podružnice, storite svojo dolžnost narodu in družbi v korist. Posnemajte delavne, ne pa spečel! Agiti- rajte že zdaj za CM kolekar in za lepe razglednice, ki pridejo kmalu v promet. Nabirajte pridno nove člane in članice, na- birajte že vpisanih družtvenikov prispevke.

Družba rabi denar, denar in zopet denar! Brez tega ne more vršiti svoje imenitne in svete naloge! Torej na delo! Tudi naši časopisni naj vedno opominjajo na našo važno šolsko družbo.

— Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro je spremljal naslov v »Zdravstveni odsek za Slovenijo«, torej je besedilo »za Istro« odpadlo, ker Istro imajo — Italijani.

— Evidenčni urad zemljarskega ka- tasta v Cirkljci se je spojil z evidenčnim uradom v Logatcu.

— Kontrola pri vlogradnikih odprav- ljena. Finančni minister je odredil, da v do- doče ne bodo finančni organi vodili kon-

ARH. PROF. KREGAR RADO:

XX. umetniška razstava v Jakopi- čevem paviljonu.

(Nadaljevanje.)

Poleg g. T. F. Šimona zavzema prvo mesto drugi češki grafik g. Silov- sky Vladimir s svojim lesorezom »Gle- dališče lutk« in bakropisi kakor »Ča- kalnica III. razreda«, »Ogljarka« in še nekaterimi drugimi. Za popolno razu- mevanje lesoreza, hočem razložiti v sle- dečem njegov način. Umetni tisk, kot pripomoček za razmnoževanje grafik- nih del sestoji iz dveh različnih rezov in sicer iz visokoreza (Hochschnitt) in globokoreza (Tiefschnitt). Visokorez obsega omenjeni lesorez in deloma li- norez.

Umetnik prenese, ali nariše risbo na gladko oblano leseno ploščo in sicer negativno, to je ona mesta, katera hoče imeti pri odtisu bela, nariše črno in na- robe. Te črne narisane dele, ki so ali posamezne črte ali ploskve, izreže s pomočjo različnih dlet iz omenjene gladke oblane deščice. Tako izrezano, plastično risbo namaže z tiskarsko barvo, katera se prime le na neizreza- nih delih in se s pomočjo preše pre- nese na papir. Ker je rez negativen, je odtis pozitiven. Z ozirom na strukturo lesa mora biti risba kolikor mogoče eno- stavna in odgovarjajoča precej krhke- mu materijalu, ki se pri tiskanju zelo lahko poškoduje. Ta priprnost risbe in primeroma debele črte ravno karak- terizirajo lesorez. Lesorez je najsta-

rejši način umetn. tiska. V početku so bili odtisi le enobarvni, pozneje pa se je razvil v toliko, da je mogoče napraviti tudi mnogobarven tisk, za kar pa je po- trebno več plošč, ki morajo imeti za vsako barvo posebej izrezani del risbe. Z ozirom na to tehnologijo, so za lesor- rez prikladni le gotovi motivi, ki omo- gočajo poenostavljen črt in oblik. Posebno trd in kompakten les in ostrí ter fini dleti omogočajo fineše v črtah, tako, da so odtisi zelo podobni bakro- pisom, in se jih da na ta način imitirati, all to ne odgovarja lesorezu, ker s tem uničuje njegov karakteristiko.

»Gledališče lutk« ima izborne efekte luči in teme, ter dobro izražene otroške tipe. Kolosalna je celokupna kompozic- ja in kljub primitivnosti lesoreza je dovršenost risbe popolna. Globokorez obsega bakrorez in bakropis. Bakropis sam se deli v dva dela v »suho iglo« in »radirungo«. Pri radirungi se plošča sicer ne reže in ne zbada, ampak iz- jeda s pomočjo solnih kislin. Tehnolo- gija radirunge je sledeča. Bakrena plo- šča se najprvo prevleče z beljakovino ali firnežem. Na to ploščo nariše umet- nik risbo kot na papir s svinčnikom, tu z jekleno iglo, vdela v lesenem držaju. Ta igla izpraska v beljakovini črte in na teh mestih je bakrena povr- šina prosta. Ko je risba gotova, se plo- šča obda z voskom in polije z jedko- vino, ki razje one dele, ktere je igla oprostila beljakovine. Ko je to prvo jedkanje (Atzung) končano, se pre- vlečejo oni deli, ktere se hoče pustiti svetlejšje, s tekočim asfaltom, ostalo pa na novo jedkati. Na ta način se do- seže vse mogoče nijsanje, do zaitem-

nejše črne. Tu je tekočina oni faktor, ki izje risbo v ploščo.

Risbo v ploščo pa lahko napravi umetnik sam, brez pomoči tekočine in to s tem, da z jekleno iglo risbo tako- rekoč gravira.

Prehodni toni, razne globine v tonu se doseže pri nanašanju tiskarskega črnla na ploščo in to z roko. Zato tudi dobri bakropisci delajo odtise sami.

Tehnologija odtisa je sledeča: plo- šča z vjedeno ali vrisano risbo, pre- vlečena z tiskarskim črnilom, se položi v tiskarsko prešo z licem navzgor. Na njo se položi precej debel, ne pregledak, posebno za to izbran papir, ki mora biti vlažen. Vse skupaj se pokrije s klo- bučevino ali flanelo in čez se potegne valj, ki pritiska papir na ploščo. Po te- kočini vdolbene črte in ploskve so na- polnjene s črnilom, katero se prime papirja. Deli plošče, ki morajo pustiti papir popolnoma bel, se preje osnažijo z apnenim praškom. »Čakalnica III. raz- reda« (bakropis) je pač najboljšje delo Silovskega in izraža bedo čakajočih, si- gurno motiv izseljencev. Obraz ženske v sredini izraža več kot vse kraljeve zveržene in barikirane postave, kate- rim se pripisuje izraza duše na gabelo. Dovršena v risbi, tehniki in kompozic-iji je »Ogljarka« v izredno okusnem tonu.

Tretji umetnik iste umetniške po- tence je A. Aleks s svojimi bakropisi (radirungami). »Prevoz preko reke«, »Ciganski tabor« in »Konje«. To so iz- borni umotvorí. Nenavadna finesa in do- vršenost risbe, poseben ton spominja na dela Rembrandta. Risbe so na neka- terih mestih kot slikane, toliko je finese

v njansiranju in v plastiki. Dovršnost risbe v poznavanju teles in perspektive je kolosalna. Ako ponovno povdarjam, da je umetniška vrednost umotvora v veliki meri odvisna od razumevanja narave, pravilnosti risbe in poznavanja tehnologije, nočem s tem trditi, da mo- ra slikar naravo kopirati, ali ono, kar napravi, mora učinkovito prepričevalno, biti mora možno in ne nesmiselno, nemo- goče. Čeprav umetnik gotove dele telesa drugače poda kot narava, vzame dru- gačne barve, ali perspektivno zariše, mora imeti to svoj globlj vzrok. On skuša s tem doseči gotov efekt, ki pa mora vplivati prepričevalno. Umetnost ni kopija življenja, ampak življenje za se. Moremo pa to umetniško življenje razumeti, če razumemo in spoznamo resnično življenje. Umetnost se izraža v oblikah, barvah, zvokih itd., ki so vzeti iz resničnega življenja, le način kompozicije, in podane »ideje« je ono, kar tvori dušo, življenje umotvora. — Nemški estét Frank Thies je podal v svojih estetičnih studijah plesne umet- nosti »Der Tanz als Kunstwerk« kolo- salno primeru o razmerju življenja z umetnostjo. Življenje ni umetnost; sta dva brega ločena po široki reki, vendar vezana med seboj s številnimi mostovi, brega pa ostaneta kljub vsem vezem samostojna. Na breg umetnosti moremo priti samo iz brega resničnosti (narave, življenja), na katerem smo rojeni in na katerem smo se najprej učili pojave spoznavati in razumeti. Mi vidimo v življenju ljudi, ki nosijo glave na vratu, hodijo po nogah v pozí, ki odgovarja ravnotežju telesa itd. Če slikar naslika človeka, katerega glava je prirasačena

na telo z temenom, ali imajo roke na hrbtu, ali ženska prsa na ramenih ali pod pazduho, tedaj teh stvari ne mo- remo razumeti, ker ne vidimo globljeja vzroka, ker niso prepričevalne, so ne- smiselne. V sledečem navedem primeru omenjenega esteta: Slika, ki predstavl- ja brezo s koreninami proti nebu in krono v zemlji, ali modri potok pod sivim oblačnim nebom, ki ne vsebuje no- bene globlje ideje, ne vpliva na opazo- valca prepričevalno, smiselno, pa naj bo še tako dovršeno podano. To leži pač v identiteti mnogih estetičnih zaka- nov narave (umetniškega sveta) z em- piričnimi. Na primer, da je v tej pre- obrnjeni brezi izražena ona elementarna moč viharja, ki jo je izruval in prevrnil po hribu navzdol, tako da mole izru- vane korenine proti nebu, v tem mo- mentu zadobi slika prepričevalnost, je smiselna, ker odgovarja naravnim in ob enem estetičnim zakonom ter je la- hko velike umetniške vrednosti. In mi moramo umotvore iz tega stališča mo- triti, ker smo pač tudi mi tvorbe nara- ve in smo njo najprvo spoznali. Izraza umetnosti se moramo naučiti le s tem, da ga razvijemo (ali prestavimo) iz izraza narave, življenja.

V skupino čeških grafikov spada tudi g. R. Lauda, ki je razstavil štiri bakropise, med njimi najboljši »Borov gozd« z dobro karakterizacijo borovih dreves in pravilno značno perspektivo ozadja. G. Arno Neumann ima dva bakropisa »Krstiški trg« in »Stara kol- laba«, obe izborni risbi z dobro obvlada- no tehniko. (Dalje prih.)

trole nad vinom v kletah pridelovalcev, temveč šele potem, ko je vino že prodano, oziroma v prometu.

Izvozniki lesa, ki so plačali izvozno takso, a dovolila niso mogli izkoristiti, naj vložijo do 30. t. m. prošnjo na ministrstvo trgovine in industrije, oddelek za zunanjo trgovino in trgovinsko politiko, da se jim vplačane takse povrnejo. Natančnejša navodila so v Uradnem listu št. 141.

Obračun ravateljstvo južne železnice, Ljubljana razpisuje dobavo 200 vagonov bukovih drv. Reflektantje naj vpošljejo tozadevne oferte na obratno ravateljstvo juž. žel. odd. III/4, Ljubljana.

Sprejem delavskega osovja pri juž. železnici. Ker se obrača delavsko osovje s prošnjami za sprejem v službo direktno na obratno ravateljstvo juž. žel. v Ljubljani, opozarjamo vnovič, da delavcev ne sprejema ravateljstvo, ampak posamezna službena mesta t. j. postaje, kurilnice, delavnice, materialno skladišče v Mariboru in progovne sekcije. Na prošnje, ki bodo vplazne obratnemu ravn., se v bodoče ne bo odgovarjalo.

Iz policijske službe. Gosp. Dragotin Jug, policijski oficijal je s 1. decembrom premeščen od pol. ravateljstva v Ljubljani k pol. komisarijatu v Maribor.

Nov odvetnik v Slov. Bistrici. G. dr. Boštjan Schaubach je premeštil svojo pisarno iz Borovca v Slov. Bistrico.

Kako pa naj žive rodilne delavcev? Z ozirom na naš članek »Kako živi drž. uradnik« nam piše delavec: »Priznava, da uradniške rodilne težko izhajajo, če tudi zaslužijo 5000 kron. Toda pomislite na delavce, ki imajo do 5 otrok, a zaslužijo dnevno po 60 kron, kar znaša pri 25 delavnih dneh na mesec 1500 kron.«

Etikete na vžigalnih bodo morale imeti v bodoče državno oznako, napis v cirilici in latinici ter ime dotične tovarne.

Podružnica Jugoslovanske Unije banke v Kranju je pričela poslovanje dne 21. novembra. Sprejema vsa v bančno stroko spadajoča naročila.

Iz Velikih Lašč nam pišejo: V nedeljo dne 6. novembra se je ustanovila za velikolaški sodni okraj v Vel. Laščah podružnica Jugoslovanske Matice. Ustanovni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število občanov brez razlike političnega mišljenja, je otvoril sodni predstojnik dr. Kalan, ki je predlagal predsednikom današnjega ustanovnega zbora knezoškofjskega namestnika župnika Ramovška. Gospod župnik je mesto prevzel in v svojem govoru pojasnil potrebo skupnega dela na narodno-obrambenem polju, potrebo ustanovitve podružnice Jugoslovanske Matice ter obljubil za svojo osebo in za svoje sodelavce vso pomoč. Nato je obrat namen in delo Jugoslovanske Matice glavni tajnik pokrajinskega odbora g. Malikota. Pojasnjeval je trpljenje naših bratov tam preko, posebno pa še trpljenje naših Istrijanov ter vnel narodne delavce za intenzivno delo na korist Jugoslovanske Matice. K temu predmetu so se oglašili še razni drugi govorniki. Predsednikom nove podružnice je bil izvoljen sodni predstojnik v Vel. Laščah dr. Kalan. Kot ostali odborniki funkcionirajo začasno vsi odborniki državne zaščite za deca v Vel. Laščah. V eni prvih se bo odbor spopnil z zastopniki in poverjeniki iz celega sodnega okraja. Na občnem zboru sta bila zastopana tudi Dobropolje in Turjak. Novi podružnici Jugoslovanske Matice želimo najlepših uspehov.

»RUR« v madžarskem jeziku. Znana Čapekova utopijska hipermoderna drama »RUR«, ki je pred kratkim izhajala v »Jugoslaviji« kot podlistek, je preložena na madžarski in se bo 9. decembra predvajala v gledališču v Košcih.

Urežali so se. Ko je bila v Českoslovaški razglašena mobilizacija, je mnogo nemških mladenčev pobegnilo na Nemško, da bi se izognili vojaški službi. Ti »junaki« pa pričakovani, da jih bodo Nemci sprejeli kot mučenike z odprtimi rokami. Ali v svojih nadah so se strašno varali. Nemške oblasti izročajo begunce českoslovaški vojaški oblasti. Dan na dan jih tirajo zandarji preko državne meje nazaj, na kar jih vojaška oblast občutno kaznuje. Na razgrote možgane nemških šovinistov je prišel ta tuš ob pravem času.

Tatvina v vlakni. Ljubljanki Emi Porovšek je na kolodvoru na Zidanem mostu neznan žepni tat ukradel denarnico z 2800 kronami.

Ljubljana.

Koncert Udruga Jugoslovanskih novinarjev. Kakor že javljeno, priredi ljubljanska sekcija Udruga Jugoslovanskih novinarjev v četrtek 1. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« koncert v priložnost praznika ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Spored tega koncerta, ki ga objavimo v priložnih dneh, bo iz raznih ozirlov velezanimih. Sodelovaljo bodo kot solisti člani kr. nar. gledališča, sopranistinja gospa Pavla Lovštevca, baritonist g. Stefan Romanovski in tenorist g. Marcel Sowiński. Nadalje nastopi na koncertu šest ljubljanskih pevskih zborov, in sicer: »Pevski zbor »Glasbene Matice«, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, pevsko društvo »Slavec«, »Pevsko in glasbeno društvo Ljubljana«, pevski zbor »Zveze jugoslovanskih železničarjev« in »Pevsko društvo Krakovo-Trnovo«. Pevski zbori bodo izvajali razne moške in mešane zборе, večinoma iz moderne slovenske in jugoslovanske literature, ter priljubljene narodne pesmi, solisti pa deloma solotične modernih slovenskih skladateljev, deloma operne artilje odličnih svetovnih skladateljev. Sodelujejo tudi orkester Dravske divizije pod vodstvom kapelnika g. dr. Cerlna. Po koncertu bo prosta zabava z nepriljubljenim sporedom.

Himen. Včeraj se je poročil igralec in režiser dramskega gledališča g. Oslip Sest z gospodično Wintrovo. Obilo srečel.

Nabavni prispevek mestnim vpočetem in vdovam. Ljubljanski občinski svet je sklenil, da izplača mestnim vpočetem, ozir. vdovam z nepreskrbljenimi otroci enkratni nabavni prispevek 4000 K, s preskrbljenimi otroci 3000 K, samcem pa 2000 K, sirotam mestnih uslužbenec pa po 500 K.

Razpis trgovskih prostorov. V hiši meščanske imovine bodo na novo oddati trgovske prostore, katere imata dosedaj v našem Franja Kastl ter tvrdka Gerkman & Lenasi, in sicer prostori tvorj imenovani z dnem 1. maja 1922, prostori tvrdka Gerkman & Lenasi pa z dnem 1. avgusta 1922, ker poteče dosedanja najemna pogodba. Ponudniki za te prostore naj vložijo prošnje pri mestnem magistratu do 15. januarja 1922, in sicer z natančno navedbo prošilcevih podatkov, značaja njegove trgovine in navedbo letne najemnine, katero je pripravljeno plačati. Mestna občina ima pravico odprostore tudi drugemu, kakor pa naj-

višjemu ponudniku. Samoohsebi je umevno, da smeta dosednji najemnika istotako stati v svojo penudbe.

Prazen sirah. — Zmeden vasovalec. V prijazno sobico nekoga stanovanja na Sentpeterski cesti se je umaknila vesela družba pred kuto policijsko uro, da se še malo pozabava v intimni samoti. — In res se je vesela mešana družba izborno zabavala. Ko so se oglašili v jutranjem miraku prvi petelini, vsena eden gospodov in gre iz sobe. Težak viden in razvnet od zabave je pozabil mož, da je v tuji hiši in sel je naravnost preko hodnika, prišel pred sosedna vrata, kjer se je opotekal vjel za kljuko. Stanovalec je začul ropot v veži, tirganje kljuke in skočil je prestrašen pokonci. Uverjen, da sill v stanovanje tat, je mož vstal, odprl in vrtnil nožnega gosta, skočil k olnu in poklical stražnika. Ta je bil slučajno v bližini, in ko mu je vrzel stanovalec ključ vzhvni vrat skozi okno, je prihitel takoj gor. Medtem pa se je opotekel nesrečen veseljak v sosedna vrata. Tam sta stanovalec dva samca oba strasna lovca. Predno se je ponončjak zavedel, se odprta vrata in predeni se pomolita dve cepi lovskih pušk. Junaka lovca sta dobro napravila. V tem je prihitel stražnik in rešil situacijo. Arretiral je takoj nesrečnega vlomilca in zahteval legitimacijo. Veseljaku pa se je zdelo cela stvar že malo neumna, daš je bil pijan in vjudno je izjavil stražniku, da nima družega papirja pri sobi, kakor kočček za najnujnejšo potrebo. Tudi družba v sobi je čula cel nastop, toda pritojila se je, ker ni hotela izdati stražniku svojega varnega zavetišča. Tudi arretirani veseljak kljub svoji pijanosti ni hotel izdati družbe in je odšel mirno s stražnikom. Med potjo v intinimem razgovoru pa je spoznal stražnik ponesrečenega vlomilca in stvar se je na ta način povsem mirno in v splošno zadovoljnost poravnala.

Papirko v oči. K tej naši včerajšnji vesti dodajamo, kakor se je po pričah dogajalo, da dotični deček ni vtikal prsta v papirko, temveč je prišel kupit popra, a ker mu je prodajalec hotel dati papirke, je s prstom pokazal na poper. Dečkovo gesto pa je prodajalec smatral za nagajivost ter mu vrzel merico papirke v oči.

Smrtna kosa. Umril je po dolgi in mučni bolezni zasebnik g. Franc Vidali. Pogreb je bil včeraj popoldne. Naj počiva v miru!

Najdeno. Našla se je denarna knjižica. Dobl se jo v Linhardtovi ulici št. 7 pri Kržmancu.

Ljubljanska porota.

Dolarski brivci v Kolodvorski ulici. Amerikancem, ki se vračajo v svojo domovino z oboževanimi dolari, nastavlja med vožnjo in v domovini različni žeparji in tatovi najrazličnejše mreže, kjer jim olašajo njihovo dolarsko breme. Posebno značilen način si je zamislila in tudi izvršila brivska družba v Ljubljani v Kolodvorski ulici v brivnici Antona Počkaja. V Kolodvorski ulici je glavno zbirališče prihajajočih in odhajajočih Amerikancev. Tam radi ti ljudje tudi veselačijo in ni čudo, da posečajo osobito tudi tamošnje Počkajevo brivnico.

Amerikane v brivnici. Ko pride Amerikane v brivnico, sleče samozavestno svoj suknič in se vsede na brivski stol. Uslužni brivci in brivčiki se mu klanjajo kot dolarskemu princu na vse strani. Komaj ga eden namill, že čaka drugi z brivljivo, tretji z umivalnikom in brisačo, da uslužno postrežejo gospoda iz Amerike. V brivnici pa je nekaj nevarnega, to je veliko ogledalo. Toda če čuti Amerikane brivce na koži, mora biti pri miru in niti ne opazi, da mu je brivec zakril ogledalo. Medtem pa smukne mali brivček k sukniču in izmakne Amerikancu primerno število dolarjev iz listnice. Na ta način so brili današnji obtoženci amerikske žrtve od maja do septembra letos. Imeli so srečo in pridobili so si kolikor priznajo sami skupno okrog 110 tisoč kron. Končno pa so postali ti dolarski brivci vendar malo preveč predržni. Nekemu Amerikancu so ukradli celo listnico, jo izpraznili in vrgli v Ljubljanko, drugemu so vzeli kar 14 bankovcev po 20 dolarjev. Ta je opazil primanjkljaj in je zalhteval denar nazaj. Tat pa je bil pri tem tako predrzen, da je vrnil Amerikancu samo 7 bankovcev. In že par minut nato so takoj zopet ukradli drugo žrtve. Toda ta pa je opazil stikanje po svoji suknički skozi ogledalo in družba je bila razkrita.

Obtoženci. Vajenco Leop. Urbanc, 16 let star iz Ljubljane, Lad. Kurka, 20 letni pomočnik iz Zagreba, Jos. Gorupec, pomočnik iz Samobora in Jakob Kočevar iz Dobrunj pri Ljubljani so izvrševali te tatvine v različnih skupinah. Glavni kolovodja družbe je bil pomočnik Kurka, ki je Amerikance prav spretno bril, najmlajši vajenec Urbanc pa je kradel dolarje. Obtoženci so pri tem prav dobro živeli in so si privoščili marsikaj preko njihovih razmer. Tatvino priznajo, zvrčajo pa eden na drugega glavno krivdo. Ukradene bankovce je skrival Urbanc v neko luknjko pod umivalnikom. Po službi jih je premenil in po zaslugi med tovariše razdelil.

Obsodba. Porotni senat je stavil porotnikom 11 vprašanj glede tatvine odnosno deležnosti tatvine. Porotniki so vprašanja glede obtožencev Leop. Urbanc in Lad. Kurke glede tatvine potrdili. Glede obtožence Gorupca so zanikali vprašanje tatvine, pač pa so potrdili vprašanje glede deležnosti tatvine. Glede obtožence Kočevarja pa so zanikali obe vprašanja. — Na podlagi tega izreka je bila razglašena sledeča sodba: Leopold Urbanc 4 mesece, Lad. Kurka 5 mesecev več in Jos. Gorupec 14 dni zapore. Četiri obtožence Jakob Kočevar pa je bil oproščen. Tako je zaključila dolarska brivnica v Kolodvorski ulici.

Maribor. »Ljudsko vseučilišče v Mariboru« se je torej ustanovilo v ponedeljek, kar z veseljem pozdravljamo. Upamo, da bo to res prava kulturna in docela neustrankarska institucija. Pripravljani odbor bo imel dosti posla, če boče izdelati res primeren načrt. Brez določene in dobro premissljene načrta začeti s predavanji je pa naravnost nesmisel, ker lahko že izpočetka onemogoči nadaljnji razvoj. Zato bo treba, kakor se vidi, s predavanji še malo počakati. Res je, da bi se lahko začelo takoj s predavanji, ker imamo predavateljev dovolj. A brez enotnega in vsestransko prevladujočega načrta, ki ima stendenco dati slušatelju harmoničen svetovni nazor, kakor je povdarjal neki govornik, je tudi začetek nemogoč. Čudno,

da ni v pripravljajnem odboru zastopnika učiteljstva, ki bi na vsak način sodil vanj! Ali se je ta stan namenoma prezrl?

Waldhauser, katerega je odpustil župan Grčar na željo nemških internaci nalcov iz službe v planini, je bil poklican neopravičeno k vojakom, ker njegov letnik ni bil mobiliziran. Čudno, da je bil poklican ravno Waldhauser, in medtem, ko poznamo nekaj opravičencev, ki pa niso bili poklicani. To nenavadno »spomoto«, morda razjasni to, da se je odsotnost Waldhauserjeva porabila za odpust iz službe. Tako je slovenski delavec, ki se je odzval neopravičenu vojaškemu poklicu in izpolnil svoj državljanski dolžnost, s svojo družino na cesti, medtem ko imajo nemški delavci še dovolj prostora v mestnih podjetjih. Vsekakor nenavadno postopanje za »slovenskega« župana!

»Marburga nema više«. »Straža« se jezi nad poštne uslužbenke, ki ne poznajo več »Marburga«, ker ga enostavno po službenih predpisih ne smejo več poznati, kakor sama dobro ve. Mi nikakor ne odobrujemo drakoničnih odredb ne v tem, ne v drugem oziru. Ampak, da se porabi prilika in se lopne po uradništvu, ustavi in srbsvitu, če uradnik vrši službo po predpisih, tega ne bi smelo biti »više« pri nas. Obrniti se je v takih slučajih na pristojno oblast, ki izdaja in izpreminja predpise, ne pa na ubogo paro uradnika, ki mora to vršiti, kar mu je ukazano.

V kurilnici in žel. delavnic je nastal lep mir, odkar je odšel Jager v Ljubljano. »Napreje« ter želi, da bi Jager sledil še drugi, čeprav obžaluje delavstvo, ki bo v družini s temi ljudmi. To priznanje »Napreje« se ne sme pozabiti in smo le radovedni, če ga je čitalo tudi obratno ravateljstvo v Ljubljani. Višji revident Jager je bil nad 20 let v Mariboru, kjer ni nikoli zatajil svoje narodnosti. In sedaj po skoraj 30 letih je moral iti drugam, ker so to zahtevali »ozirli«, katere dobro poznamo. Torej sedaj je mir v železniški delavnici in kurilnici, odkar so brez Jagra, prej ga pa ni bilo cela desetletja! In še drugi naj gredo za njim! Tako želijo tisti, ki se zbirajo okrog »Napreje« oziroma »Volksstimme«.

Upamo, da jim obratno ravateljstvo gre na roko in da kmalu postane tako, kakor je bilo nekaj v Mariboru. To se med delavstvom za splošno govori in se kar norirajo, kateri pridejo na vrsto, da odidejo. »Dann bleib ma mir allein.«

Kakor v zadnjih dneh opetovano, tako je v sredo okrog 7. ure zvečer v nekem delu mestnega električnega omrežja odpovedala električna luč ter so vsled tega prizadete ulice oziroma stanovanja ostala v temi. Ker se to zadnje večere redno ponavlja skoro ob isti uri in kljub pretehom prevladstva in časopisja »vodstvo mestnega električnega podjetja ne smatra za potrebno, da bi pojasnilo vzroke, bi bilo zelo umešno, da se kompetentni činitelji pričnejo za stvar nekoliko bolj zanimati.

Mariborski občinski svet ima dne 30. t. m. zvečer plenarno sejo. Na dnevnem redu je overovanje zapisnika zadnje seje in poročilo predsedstva, dalje predlogi in vprašanja, poročila odsekov in končno personalne zadeve.

Uradne ure trgovskega gremija so za stranke dnevno od 9. do 12. ure. Predsednik sprejema stranke med 11. in 12. uro v gremilni pisarni. Zbornični dnevi so začasno vsako sredo od 9. do 12. ure v prostorih gremija Jurčičeva ulica 8. II. nadst.

Cenilna in prizivna komisija za dohodarje je sestavljena nastopno: predsednik dr. Karl Novotni, njegov namestnik Otmir Meglič, izvoljeni člani so: Josip Beranič, V. Berdajs, Oskar Dračar, Julij Glaser, Dr. R. Pipuš, Marko Šepec, od vlade imenovani člani pa: Franc Gulda, Ivan Hoinjek, Jakob Kele, Josip Laufer, Ivan Roglič in Anton Renar. V zadevah glede odmerjenih davkov se je obrniti na enega izmed imenovanih gospodov. Prva seja cenilne in prizivne komisije se vrši 28. t. m. ob 9. uri dopoldne pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, soba št. 15.

V četrtek, dne 24. t. m. ob 6. uri zvečer se vrši v hotelu pri »Zamorcu« odborova seja zdravniškega društva z jako važnim dnevnim redom.

Po mokrem vremenu zadnjih dni je dobil Maribor sedaj lep, a mrazlo vreme. V sredo zvečer pa je izredno gosta megla legla na mesto in ga zavila v svoj, za Maribor neobičajen, plašč.

V sredo popoldne sta se poročila v tukajšnji stolni cerkvi g. Makso Cepič, železniški uradnik z gđ. Marijo Novak, učiteljico v Mariboru. Bilo srečno!

V turek je umrl v Mariboru v starosti 79 let znani gostilničar v Vetrinjski ulici Ivan Holzknecht.

Prilodnja, za 30. t. m. določena seja občinskega sveta je bila preložena na 29. t. m. ob 8. uri zvečer.

Brzovlak št. 3 (Dunaj-Zagreb) ima od danes naprej za potnike iz Maribora v Ljubljano priklopljen tudi po en voz L. II. in III. razreda.

V soboto, dne 26. t. m. priredi športno društvo »Svoboda« veselico, ki se vrši v vseh prostorih Kazine. Pričetek ob 8. uri zvečer.

Celje. Stanovanjski oblasti za mesto Celje in za okolico sta se združili, ker se je izkazalo, da je ločeno delovanje za obe občini nemogoče.

Občeslovensko obrtno društvo v Celju sklicuje za nedeljo, dne 27. nov. ob 9. uri dopoldne v celjski Narodni dom veliko obrtniško zborovanje.

Za božično revni mladini obeh sol celjske okolice občine je volil občinski zastopar lepo vsoto 6000 K. To velkodušno vnilo je gotovo v čast občinskim zastopnikom in želiti bi bilo, da bi se ta zgled ponemal tudi drugod. Pomožno akcijo v prilogi siromašnim otrokom je vzel v roke poseben odbor, ki bo storil vse, da bo uspeh časten za okolice in da bo obdarovanih kar možno največ izmed tolikoga števila naših revčkov. Nabirali se bodo torej prostovoljni prispevki z denarjem in blagom in apeliramo na usmiljena srca naših občanov, naj se na široko odpro klicu trpečli, da bo našo delo kar največ mogoče izdano za bedno našo mladino. Zamisljete se oskrbeti otrokom toplera perila in obuvala ter nuditi jim ob božičnem drevesu vsaj malo veselja. Da se nam to posreči, smo prepričani: bogataš in revež, kmet in delavec, vsak bo rad prispeval četudi je mali donesek v pomoč našim revnim otrokom. Pripravljani odbor.

Smrtna nesreča. 75 letna kmetica Lokošek v Šmarjeti pri Celju je šla v turek 22. t. m. popoldne po lestvi na podstrešje. Ko je bila že na vrhu, il je spodrsnilo in je vsled tega tako nesrečno padla s podstrešja, da je običajla mrtva na tleh.

Plesna vaje samerava letos prirejati Celjski Sokol.

Ptuj.

Kako se hoče konkurenta uničiti? G. Pihler je tako preuredil kavarno »Evropa«, da odgovarja v vsakem pogledu vsem željam gostov. Poleg te kavarne so v Ptujju še tri druge, ki so vsled tega izgubile precej obiskovalcev. — Ker se ni moglo g. Pihlerja na noben način škodovati, se ga je začelo najprej po časopisih obrekovati. To ni pomagalo. Izmislili so si drugi način. V ponedeljek, ko je bila okoli 23. ure kavarna polna gostov, ki so prišli ravno od gledališke predstave, je nenkrat priletel skozi okno kamen. — K sreči ni bil noben gostov zadet. — Gostov, ki v prvem hipu niso vedeli, kaj je, se je vsled zvenketanja razbite šipe polotil precejšen strah. Hudožnež je v temi izginil brez sledu. — Gosp. Pihler ima za razbito šipo okoli 2000 K skode. — Tak barbarski način konkurence je vsega obsojanja vreden, ne glede na to, da bi pri tem lahko postala žrtve popolnoma nedolžna oseba.

Ptujsko mestno gospodarstvo. »Drži ga, drži ga!« kriči tat, da odvrne od sebe pozornost. — Ravnotako kriči g. ravatelj Vajda v »Ptujskem listu« z dne 20. nov. o demokratski stranki, da s tem odvrne krivdo gospodarskega poloma, ki so ga zakrivil demokrati tekem svojega 3 letnega vladanja s komisarjem dr. Senčarjem na čelu. Mestno gospodarstvo je v tako kritičnem stanju, da se večkrat zgodi, da ni v blaginji niti vinarja. — Gosp. upravitelj si v takih slučajih pomaga iz zagnate na ta način, da vzame denar iz fondov, ki bi morali biti nedotakljivi, kakor npr. položbe, kavcije itd. Ker občina brez denarja ne more delovati, si je izmislil komisar način, kako bi najlažje prišel do istega. Hotel je najeti posojilo 300 tisoč kron v svrhu nakupa različnih življenskih potrebščin za mestne zavode. V prvi vrsti krompir, repo in mast. — Sam, brez dovoljenja svetova, tega ne more storiti. — Na žalost stari svetev ne obstoji več, novi pa ni še konstituiran. Pozval je vkljub temu novoizvoljene obč. odbornike, da bi se v naprej zavezali, da bodo pozneje, ko pride do rednega poslovanja, odobrili to posojilo. — Novoizvoljeni občinski odborniki, ker niso še potrjeni, nima jo še sedaj za vladanja komisarja ničesar odločevati. Tudi se komisar tega zaveda in natančno drži, ker čim se kdo izmed teh za kako stvar zanima, za komisarja malo zavrne: »Sedaj nimaš še ničesar odobrili, što te briga.« Povabljeni občinski odborniki se povabijo na odobrenje kredita, v večini niso odzvali, ker nečelo da bi se uvedel na magistratu način vladanja, ki nas spominja na metodo nekdanjega avstrijskega § 14. Ko rabi komisar denar, takrat naj bodo občinski garantirali, ko se pa gre za način uporabe tega denarja, takrat »što te briga.« — O uporabi silnih posojil, kjer ni kontrole od strani obč. zastopnikov ima prebivalstvo že dovolj slabih izkušenj. Omenjeno bodi samo tisto posojilo po dva in pol milijona kron, ki ga je najel komisar s privoljenjem takratnega svetova leta 1919. Takrat se je tudi to posojilo najelo izključno za življenske potrebščine, ki so se pottom aprovizacije razprodale. — Mesto da bi se izkupile porabili za odplačilo dolgov pri dobaviteljih, se je ves uporabil v druge svrhe. Kam —? Tako ima občina 2 in pol milijona kron več dolga. Na tak način se gospodari z denarjem, kjer ni nobene kontrole. S posojilom po 300 tisoč bi se ravno tako zgodilo. — Ze se je začelo po stari metodi gospodariti. Upravitelj čim je šlišal, da se bo dobil denar, je takoj naročil več vagonov krompirja pri nekemu tukajšnjemu liferantu-demokratu. Mesto iz prve roke — od kmeta — ga je kupil iz tretje, tako da je dražji najmanj 50 vln. za Kr. Na ta način je zaslužil liferant samo pri enem vagonu najmanj K 5000. Kdo drugi bo plačal ta dobiček prekupovalca, — ki bi se lahko prirnil občini, če bi se nakupil krompir v okolici — kakor občinarji, davkoplačevalci? Občina nima denarja in gospod liferant jo toži na plačilo svote nad 100.000 kron. Pri tem poslu bodeta zopet zaslužila dva demokratska odvetnika kot zastopnika. Ker je vtoženi znesek visok, bodo tudi nepotrebni stroški precej visoko narasili. — Ker novi občinski odborniki ne morejo odobravati tak način samolastnega zapravljanja občinskega denarja, zaradi tega so oni krivi slabega gmotnega stanja občine. Da je občina v tako težkem in mučnem gmotnem položaju, so krivi ravno demokrati, ki hočejo zvaliti vso krivdo na nasprotne stranke v prvi vrsti na NSS. Pogledimo samo kdo je zakrivil, da nima Ptuj še danes župana in rednega občinskega svetova. — Koj po izvršenih občinskih volitvah se je na ukaz demokratov, kot tedaj vladajočih faktorjev, vršila volitev župana pred preteklo 8 dnevnega reklamacijskega roka. Čim ni izpadla volitev v njihovem smislu, so vložili pritožbo proti nepravilni volitvi. Predno se je ta rešila, je poteklo nad tri mesece. Proti drugi izvolitvi so zopet vložili pritožbo, ki ni še sedaj rešena. Kdo je kriv temu zavlačenju, vsled katerega trpi mestno gospodarstvo? Morda narodnosocialisti, ki niso na vladi ali demokrati, ki namenoma vlagajo pritožbe, in ki momentano vladajo? Sedaj lahko vidi občinstvo, kdo dela za dobrobit davkoplačevalcev, katere poznajo demokrati samo takrat, kadar treba plačati, ali NSS odborniki, ki ne dopustijo, da se tako potratno gospodari z občinskimi premoženjem. Namen demokratov je mestno gospodarstvo čim več uničiti, da bo naslednjem tem težje delati. Mestni nuboči so prikriljani za znesek 650 K vsled nepravilnosti upravitelja. Proč nekoliko mesece je umrl hlapec trgovca Senčarja, pri katerem je služil nad 12 let. Senčarjev sin Milko je naročil pri magistratu pogreb. — Račun pogrebni stroškov, ki je znašal 650 K je bil tudi od Senčarja poravn. — Nekega lepega dne pride gospa Senčarjeva s svojim sinom Milkom na magistrat in zahteva povračilo tega zneska, češ, da oni niso naročili pogreba, temveč samo naznanili smrt njihovega hlapca in zaradi tega naj trpi stroške občina. Gosp. upravitelj je brez ugovora izplačal znesek po 650 K gospoj Senčarjevi, račun pa vplisal na rovaš blagajne mestnih ubožcev. Kaj poredče k temu g. ravnatelj, ki tako vneto zagovarja mestno gospodarstvo?

Koroško.

Meža pri Dravogradu. Nemške vozne listke izdaja še vedno oseba blaginja v Celju, kjer je prejel pred kratkim neki potnik listek II. razreda CIII-Unterdrburg za državno železnico, kar seveda jako blagodejno vpliva na tukajšnje Nemce in nemškutarje, katerih je v zadnjem času vsak dan več. Kolikor nam je znano, je nastavljena v Celju, kot blaginčarka sestra »Nemca« Bratschitscha, založnika pive v Dravogradu! Komentarja morda ni treba!

Apeliramo upravo južne železnice, da po treh letih vendar enkrat odpravi to malomarnost, da se občinstvo ne bo po nepotrebnem razburjalo v tako nezavednih kraji naše mlade Jugoslavije.

Dravograd. Pred par leti se je pri nas ustanovila »Narodna Citalnica«, ki je v začetku jako živahno delovala, tako da si je mogla že v prvem letu nabaviti obstanka z lastnim premoženjem navajati precej lepo zbirko knjig, ki so bile članom vsaki čas na razpolago. Saj si bolj koristnega in za nezavedno ljudstvo bolj potrebnega kulturnega društva tu na periferiji nismo mogli misliti. — Pa na žalost je »N. C.« dobila kmalu celo vrsto hudih nasprotnikov in celo v društvu samemu so bili včlanjeni ljudje, katerih je bil njihov lastni interes mnogo ljubši, kakor pa dobrobit naroda in katerih je bila narodnost samo — na jeziku. Kratko rečeno, »Citalnica« je danes popolnoma mrtvo društvo, in da ne bi visel na »Narodnem domu« napis, bi sploh ne vedeli, da tu kaka »N. C.« obstoja. Društveni lokal vedno zaprt. Marsikdo od nas bi rad čital kako knjigo, pa ne ve, kam se obrniti, drugi zopet ne ve, komu bi vrnil izposojene si knjige! Ali ni škoda za tako važno kulturno društvo? Predsednik, tajnik in knjižničar vsi so odšli, podpredsednik pa menda kot trgovec nima časa se za kulturo brigati. Pričakujemo, da se v kratkem skliče občni zbor, izvoli res narodni in delavni odbor ter da se živahno delovanje »Narodne Citalnice« zopet obnovi. — Clan.

Književnost in umetnost.

Glasbena Matca v Ljubljani naznanja, da so dospeli iz tiskarne sledeče nove muzikalije: P. H. Sattner: V penelopični noči, cena 40 kron, Michl Josip: 4 Prešernove pesni, cena 28 kron, Kozoj Marji: 3 samospevi, cena 24 kron, Pavčič Josip: 10 samospevov, cena 80 kron in na novo predelani klavirski album za mladino od Josipa Pavčiča, cena 24 kron. Omenjene muzikalije se dobivajo v Glasbeni Matci, Gosposka ulica 8. I. nadst. Poleg tega se dobe posamezni litografirani glasovi od St. Hrišiča: »Opelo« in posamezni stavki Liturgije od Čajkovskija in Mokranjca, ki so se peli na zadnjem Matičnem koncertu.

Pokrajina.

Zagorje ob Savi. Odstopil je dosedani župan Janko Levstik, izvoljen od starih občinskih odbornikov (IDS). — Novo vinskotrgovino je otvoril v Zagorju Boris Cerne (preje Müller). — Ker cestni odbor za Ljuto nima dovolj denarja za popravilo, vzdrževanje in posipanje cest, svetujemo, da bi se pobirali milodari ali pa privedili »ofri« v ta namen. Ker ljubimo red, zahtevamo, da si ogleda tehnični organ pokrajinske vlade (trabnega oddelka) železno obcestno ograjo v Zagorju, ki je stala tisoče, pa danes vsled brezbriznosti zato poklicanih organov rjavi in razpada. Na ostrem ovinku pri skalnati kapelici v Toplicah ni ograje, tako da obstoja vedna nevarnost za nesreče, ker se znajo prevrniti v Medljo vozovi, konji in po noči tudi pešci. Železni deli pri betonskem mostu poleg postaje so zarjaveli, deloma od rje uničeni. — Pri postaji v Zagorju je deponirala trboveljska družba več sto želez. voz premoza, ki se je pa sam vnel, kar povzroča zdunato materialno škodo in smrad. — Za nakladanje premoza v Zagorju primanjkuje železniških voz, tako da se dnevno mesto 60 samo 20 do 30 voz natovori. Res daleč sta prišli žužna in državna železnica s svojim voznim parkom, da je vsako leto slabše, mesto boljše.

Gornja Radgona. Razmere, katere vladajo pri nas, bodo čitatelje gotovo zanimali, ker smo tle na mejl ter popolnoma odrezani od ostale nam tako ljubljene Jugoslavije. Kako se tukaj godi državnim nastavljenecem, ve samo tisti, kateri je sam poskusil tukajšnje razmere. Da bi državni nastavljenec lahko branil narodne interese, o tem se misliti ni, ker se morajo boriti samo za vsakdanji kruh, navezani so namreč samo na nemške in nemčurske gostilne. Gorje mu, kdor se tem zameri, potem je lahko brez hrane in strehe, ker slovenskih zavednih gostilni ni več kakor 2 in še pri teh ne dobijo še jesti in ne stanovanja. — Nemčuri se tukaj v gostilni in na ulici ter je najbolj žalostno, da nobeno slovensko društvo ne napreduje ter ni nobenega skupnega nastopa proti narodnim nasprotnikom. Tako peša narodna zavednost od dne do dne in ako vlada ne poseže vmes ter zavednim državnim nastavljenecem ne priskoči na pomoč, potem se lahko zgodi, da bude nemčurska armada prodrala v naše lepe Slovenske gorice, namesto da bi se širila jugoslovanska misel preko meje. Apeluemo na g. poslance, pritiskejte na vlado, da dobi Gornja Radgona in Prekmurje kakor hitro mogoče železniško zvezo z našo ljubljeno Jugoslavijo, da se ljudstvo zadovolji in na lažje pridejo nove narodne moči do nas, ker drugače bomo mi onešli, ker smo jako slabi med tukajšnjimi nemč

Michél Zévaco:

„NOSTRADAMUS.“

Krenila je v očetovo stanovanje. V zadnji sobi je vzdignila zaveso, pritisnila na skrit gumb in se spuстила po ozki stopnicah; vodile so k tajnem izhodu, ki ni bil nikoli zastražen. Ta vrata so bila nizka, vsa od kovanega železa; ključavnice niso imele, marveč so se odpirala s pomočjo umetnega mehanizma, ki ga je Floriza izprožila brez najmanjšega poizkušanja ali iskanja.

Pripomniti moramo, da ni poznala do tiste ure ne skritih vrat v očetovem kabinetu, ne tajnih stopnic, ne vrat, skozi katera je stopila na ulico!

Ko je odbila ura devet in pol, sta prihajala iz Pariza kralj Henri in maršal de Saint-André ter se postavila na prežo med kostanje, ki so spremljali cesto Sv. Dioniza. Bolj v ozadju je še čakala potna kočija z močnim oboroženim spremstvom; v kočiji sta bili pripravljene dve krepki babnici, sposobni ugnati vsak upor in zamašiti vsaka dekliska usta, pa naj bi še tako obupno vpila na pomaganje.

Vse to je bilo preiščeno in pripravljeno, da bolj ni moči. Kar se tiče ljubavnih sestankov, je bila iznajdljivost Henrija II. res kraljevska. Imel je celo četo večjih pomagačev in pomočnic, katerih se je poslužil pri vsaki takšni priliki. Sleherni teh ljudi je natanko vedel, kaj mu je početi.

Henri je bil nemiren, dasi ne razburjen; pomnil je še vse drugačne stvari. Samo njegov obraz, ki je bil po navadi blede, je imel zdaj čudno ilovnato barvo. In tenki, dolgi njegov

valoiški nos se je zdel tanjši in daljši nego drugače.

»Sire,« je vprašal Saint-André, »ali mislite spremljati krasotico prav do Pierrefonda?«

Kralj je ošinil svojega pajdaša z nezaupnim pogledom. Takšna vprašanja so mu dišala po zaroti.

»Zdaj bo Margeritina poroka,« je odgovoril. »Savojski bratranec priganja. V Pierrefond ne morem, dokler ni svatba odpravljena.«

»Tudi jaz bom imel svojo svatbo!«

In z ostrim nasmeškom je dodal: »Emanuelova nestrpnost mi je umevnejša nego vaše potrpljenje,« se je namuznil Saint-André.

»Moč!« je zarenčal kralj in prebledel. »Poglej!«

»Kaj? ...«

»Tamlé! Vidiš, kdo gre proti nama?«

»Čarodej!« je dejal Saint-André zamolklo, čuteč, kako ga prešinja mraz.

Nostradamus se je približal. Človek bi bil rekel, da je ogromen, skrivnosten napor izčrpal njegovo moč. Stopal je počasi, s sklonjeno glavo... Pred kraljem se je ustavil; maršala menda še videl ni. Henrija je tesnobno prestregel z očmi. Videč, da ne reče ničesar, je izpregovoril sam:

»Ali pride? ...«

»Prihaja?« ... je odgovoril Nostradamus.

Henri je vztrepetal. Njegov začeti pogled je zletel proti vratom Sv. Dioniza.

»Mari ste jo videli?« je zajecjal.

»Ne!«

»Pa pravite, da prihaja!«

»Pravim, da prihaja...«

(Dalje prih.)

1. dec. vsi v Union.

nerazhodljive kaučuk pete za čevlje.

Kaj je Elsafluid -- to se zna!
Lekarnar Feller -- Stubica!

Proda se:
LEPA ENONADSTROPNA HIŠA
z gostilno in vso gostilniško upravo in lepim vrtom v Ljubljanski okolici. Naslov pove uprava tega lista. 2312.

USNJARIJA
s posestvom blizu Maribora na prodaj. — Maribor. Vetrinjska ulica 24. 2344

PRODA SE
14.000 kg lepe vrbe za pletkarski obrt. — Alojz Saje, Mirna, Dolenjsko. 2343

ENONADSTROPNA HIŠA
z dvema lokali, pekarnjo, z gospodarskimi posloplji in velikim sadnim in zelenjadnim vrtom, kakor tudi vinogradom takoj na prodaj. — Naslov v upravi lista. 2347

HIŠA
v Radovljici št. 24 z dobro vpeljano pletkarsko obrtjo se z vso zalogo in izdelki prodaja. Oglede se lahko v nedeljo od 11. do 12. ure na licu mesta, kjer se dobe tudi natančnejša pojasnila. 2345

PRODA SE
malo posestvo v najlepši legi pri župni cerkvi v Smarjeti pri Novemestu, Dolenjsko, obstoječe iz hiše št. 25, z 4. sobami, kuhinje, soba za shrambo, klet, hlev, pod, prostor za krmo, 3. svinjaki, kozolec, z zelenjadnim in sadnim vrtom, 2 njive in 3 joha zrelega bukovega gozda. Posloplje je v dobrem stanju in zelo pripravno za vsako obrt ali letovišče. Cena 600.000 kron. — Natančno se izve pri Franc Vdovč-u, Ježica št. 56 pri Ljubljani. 2349

PRODA SE
knjižnica sestavljena iz raznih slovenskih in nemških (Brehm, Valvasor itd.) knjig. Kje, se polzve v upravnistvu lista. 2356

Kupi se:
KUPI SE POSESTVO
z nekaj poljem in travniki. — Marija Klemenčič, Trbovlje. 2341

KUPI SE HIŠA
s trgovino ali gostilno na prometnem kraju. Cena postranska stvar. Pismene ponudbe pod »Hiša« na upravo lista. 2358.

Službe:
RABIM 300 DELAVCEV
za izdelovanje železniških pragov in drv. — Ker je delo stalno za 3 leta se ozira le na dobre delavce. Alojz Saje, Mirna, Dolenjsko.

ODDAM 17-LETNEGA MOČNEGA DEČKA

v bik, najraje v kako trgovino z mešano ali manufakturno trgovino. Fant je poštenih staršev, oz. sirota in ima 4 gimnazije. Najraje k trgovcu z vso oskrbo v hiši. Cenj. ponudbe prošnja na upravo lista pod št. »2293«. 2293.

PRIMA SE
gospojica za ekspedicijo i za manja pisarniška dela prednost imajo one koje so verzirane u struci trgovine čevljev in je smožna hrvatskoga jezika. Tudi je potrebno, da poseduje kakav trgovački tečaj. — Naslov pove uredništvo. 2350.

LESNI KNJIGOVODJA
se išče za večjo lesno industrijo v Sloveniji. Nastop po možnosti takoj. Reflektira se na prvovrstno moč, ki je večša kalkulacije mehkega lesa in bukove. — Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in pogoj naj se pošljejo na Savo Vlaisavljevič, Ptomace. 2355.

SPREJME SE GOSPODIČNO
za trgovino v Ljubljani ki se razume nekoliko na pisarniška dela. — Naslov v upravnistvu. 2354

SPREJME SE 2 UČENCA
za mehanično obrt v Ljubljani. — Naslov pri upravnistvu. 2353

Razno:
TAKOJ ALI S 1. DECEMBROM
se sprejme na hrano in stanovanje gospodična, kot sostanovalka bančne urednice. Kje, se polzve v upravnistvu lista. 2357

RUDARSKI ČINOVIK
išče meblvano sobo z električno razsvetljavo v bližini Mirja ali Rimske ceste. — Plača postranska stvar. Ponudbe pod »Soba« na upravo. 2359.

Vdovec
40 let star z lepo plačo, zdrav in lepe postave išče lepo primerno vdovo, ki ima lastno stanovanje. — Ponudbe na Medved pri firmi Černe, Ljubljana, Wolfova ulica 3. 2352

KROJAČ
išče stanovanje, najraje pri kakti šivlji, ki bi lahko tudi imela lep zaslužek. — Ponudbe pod »krojač« na upravo lista. 2351.

Mr. Ph. Zvonko Ustar
lekarnar
Anica Ustar roj. Jesih
poročena
Ljubljana, 23. novembra 1921.

ANDROPOGON
najboljše sredstvo proti izpadanju las in brade
razpošilja BALOH in ROSINA, Maribor
steklenice 80 kron, poštnina se zaračuna posebej.

KONCERT
prvovrstnega godalnega orkestra se vrši
v soboto, dne 26. t. m. od 20-23¹/₂ ure
v restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani.
Brez vstopnine! Brez vstopnine!

POZORI!
Najprimernejše in najlepše božično darilo je gotovo prvovrstno dovršena povečana slika. — V izvršitev se priporoča.
Prvi domači zavod za povečanje slik, fotografski atelije
HUNC FRANC, Ljubljana, Wolfova ulica št. 6.
Naročila, namenjena za Božična darila se sprejemajo do 15. decembra.
Točna posrežba! Najnižje cene! Zahtevajte cenik!

BRAKO MIRNA najmodernejša urejena tovarna za izdelovanje najraznovrstnejših
pil
Iz prvovrstnega materiala in v vsaki množini. Prevzemajo se tudi stare pile v novo nasekanje.
Brata KOLENČ, Mirna, Dol.
Cene zmerne. Izvršitev točna.
Pazite na znamko: BRAKO MIRNA.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica v Celju.
Gosposka ulica — Hotel Balkan.

Sprejema in obrestuje hranilne vloge po 4¹/₂ %
od dneva vloge do dneva vzdiga.
Večje zneske in stalne vloge proti odpovednim rokom po dogovoru.

Daje posojila v vseh oblikah.

Eskomptuje različna povzeta pod najugodnejšimi pogoji.
Poštnohranilniške položnice so vsakomur na razpolago.

Uraduje vsak dan dopoldne.

SODI
10 — 20 hl se kupijo.
Ponudbe do 28. novembra na Anončni zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica št. 5

Gumijeve cevi
za vodo; plin, zrak, vino, žganje, spiralne za paro in visok pritisk dalje: kavčukove plošče, vsako vrsto asbesta, klingerita, kopolje za vlaganje i. t. d. ima trajno veliko zalogo
„PROMET“ tehn. ind. podjetje
Ljubljana.

Naročajte in širite „Jugoslavijo“!

Zahvala.
Za prisrčne dokaze sočutja ob smrti našega srčnojubiljenega brata, oziroma strica, gospoda
FRANCA JAGER
nadzornika južne železnice v pokoju.

in za mnogobrojno in častno spremstvo izrekamo vsem našo najiskrenejšo zahvalo.
Posebno pa izrekamo našo zahvalo obratnem ravnateljstvu južne železnice v Ljubljani, cenjenim pevcem Zveze jugoslovanskih železničarjev za ganljive žalostinke in vsem, ki so dragega pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti.

Zalujoči ostali.

Gotard Rott, duhovni svetnik, in Lavoslava Kersnik-Rottova, profesorjeva vdova in učiteljica v pokoju, z vdanim srcem naznanjava, v svojem in v imenu svojih sorodnikov pretušno vest, da je najina nad vse ljubljena sestra in preskrbna tetka in svakinja gospa

ANTONINA ROTTOVA
nadučiteljica dekliske šole v Konjicah

danes, v četrtek 24. novembra ob 11. uri, večkrat previdena s sv. zakramenti po daljši mukopolni boleznii, ki jo je vdano in potrpežljivo prenašala, v Bogu zaspala.

Pogreb se vrši v Konjicah, v soboto 26. novembra ob 16. uri. Predrago pokojnico najtopleje priporočava njenim velečislanim sedanjim in bivšim koleginjam in kolegom, njenim premnogim učenkam in učencem, prijateljem in znancem v molitev in blag spomin.

NAJ POCIVA V MIRU!
Sv. maše zadušnice za blago pokojnico se bodo brale v več cerkvah. Prosi se tihega sožalja!

Konjice - Zagorje ob Savi, dne 24. novembra 1921.

Za leto 1922 Žepna koledarja Za leto 1922

v dveh lično izdelanih oblikah 12×7 in 6×4 cm se dobita po vseh knjigarnah in trgovinah z papirjem. Koledarja sta lično vezana in tiskana na dobro limanem papirju.

Naroča se direktno pri
Zvezni knjigarni in tiskarni
v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.